

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2024 m. vasario 5 d.
įsakymu Nr. 3D-88

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ UAB „LIETUVOS ŽIRGYNAS“

I SKYRIUS BENDROSIS NUOSTATOS

Raštu dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (toliau – Raštas) pateikiami Žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) lūkesčiai dėl UAB „Lietuvos žirgynas“ (toliau – Bendrovė) veiklos kryptių, Bendrovei keliamų tikslų ir veiklos principų.

Lūkesčiai formuojami 4 metų laikotarpiui, tačiau pagal poreikį Raštas gali būti atnaujinamas. Raštas turėtų tapti pagrindu rengiant ir peržiūrint Bendrovės strateginį veiklos planą. Šis Raštas nėra teisinis įpareigojimas ir yra skirtas nustatyti Bendrovės finansinius ir nefinansinius ilgalaikius (strateginius) ir trumpalaikius (taktinius) tikslus, įvardyti Bendrovės pagrindines ir kitas veiklas, veiklos prioritetus, esminius veiklos rodiklius, atsakomybės poreikius bei užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą tarp Bendrovės ir Ministerijos.

Raštu Ministerija nesiekia apriboti ar be reikalo išplėsti Bendrovės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Bendrovė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, Bendrovės įstatais ir kitais Bendrovės akcininko priimtais sprendimais, gerąją Bendrovės valdymo praktika ir prisiimti atsakomybę už priimtus sprendimus. Įgyvendindami Rašte nurodytus Ministerijos lūkesčius Bendrovės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

II SKYRIUS BENDROVĖS VEIKLOS KRYPTIS IR TIKSLAI

Bendrovės pagrindinė veikla – nacionalinių genetinių išteklių (genofondo) saugojimas.

Bendrovės vykdoma kita veikla – arklių priežiūros paslauga, veislinių žirgų pardavimas, eržilų spermos krikonservavimo ir dirbtinio kumelių apvaisinimo atlikimas, žirgų ruošimas sportui bei žirginio sporto varžybų organizavimas, laisvalaikio praleidimo paslaugos.

Bendrovei keliami veiklos tikslai:

1. Siekti strateginių šalies interesų užtikrinimo – saugoti ir gerinti Lietuvos gyvulių veisles ir jų genofondą.

2. Vykdyti kitą, Rašte numatytus lūkesčius atitinkančią, pelningą komercinę veiklą.

Ministerija, kaip Bendrovės akcijų valdytoja, tikisi, kad Bendrovė veiklą vystys Rašte nustatytomis kryptimis ir keliamais lūkesčiais.

III SKYRIUS NEFINANSINIAI LŪKESČIAI

Valstybei svarbių funkcijų užtikrinimas.

Bendrovė turėtų užtikrinti kokybišką valstybei svarbios funkcijos atlikimą – saugoti ir gerinti Lietuvos gyvulių veisles ir jų genofondą. Atsižvelgiant į 1992 m. birželio 5 d. Rio de Žaneire pasirašytoje Biologinės įvairovės konvencijoje, kurią 1995 m. ratifikavo Lietuvos Respublikos Seimas, nustatytus Lietuvos įsipareigojimus būtina išlaikyti nykstančių arklių veislių – žemaitukų, stambiųjų žemaitukų, senojo genotipo trakėnų ir Lietuvos sunkiųjų arklių veislių genofondą (*in situ* ir *ex situ*) Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ (toliau – Programa), numatytais apimtimis, palaikant optimalų genealoginių linijų, šeimų ir gyvūnų jose skaičių.

Efektyvumas ir infrastruktūros atnaujinimas.

Bendrovė turi didinti veiklos efektyvumą – optimaliai paskirstyti turimus išteklius, identifikuoti rizikos veiksnius ir juos valdyti, efektyviai priimti sprendimus, gerinti teikiamų paslaugų kokybę, užtikrinti kokybišką procesų, projektų valdymą, – ir mažinti veiklos sąnaudas. Bendrovė turėtų siekti optimalios paslaugų kainodaros bei imtis visų priemonių dėl komercinių paslaugų apimties didinimo, kad Bendrovės vykdoma komercinė veikla 2025 m. taptų pelninga ir 2021–2023 m. susidaręs Bendrovės nuostolis būtų panaikintas.

Siekiant užtikrinti tinkamą lietuviškų arklių veislių genofondo saugojimą, gerinimą ir teikiamų paslaugų kokybę, geras arklių laikymo ir paruošimo sąlygas bei efektyvią Bendrovės veiklą, Bendrovei būtina:

1) iki 2025 m. pabaigos sumažinti Bendrovėje laikomų arklių skaičių iki būtino išlaikyti pagal Programą, numatant pakaitinį prieaugį, reikalingą įsipareigojimams užtikrinti, kuris būtų ne didesnis nei 15 proc. nuo būtino išlaikyti arklių skaičiaus;

2) įvertinus Bendrovės nuosavybės teise valdomo ilgalaikio turto būklę ir būtino išlaikyti ūkinių gyvūnų (arklių) kiekį atskiruose teritoriniuose padaliniuose, priimti sprendimus dėl Bendrovės nekilnojamojo turto optimizavimo, parduodant nebenaudojamą, neberekalingą ir pasenusį turtą (ar visą teritorinį padalinį), o uždirbtas lėšas investuojant į esamos infrastruktūros atnaujinimą, ir vykdomos veiklos efektyvinimo, koncentruojant ūkinius gyvūnus viename / dvejuose Bendrovės padaliniuose.

Atsižvelgiant į Bendrovės finansinę būklę ir rinkos kainas, Bendrovei būtina peržiūrėti ir patikslinti Bendrovės ilgalaikio turto (pastatų ir žemės) nuomos sutartis bei atsisakyti neracionalių sandorių.

Taip pat siūloma įvertinti Bendrovės turimą laboratoriją bei teikiamų ir galimų teikti laboratorijos paslaugų poreikį ir priimti sprendimus dėl laboratorijos veiklos tęstinumo, pasiliekant tik genetinės medžiagos produktų saugojimo veiklą, būtiną pagal Programą.

Ministerija tikisi, jog Bendrovė, siekdama modernizuoti turimą infrastruktūrą ir optimizuoti veiklą, įvertins savo galimybes dalyvauti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose investiciniuose projektuose. Pasirinkimas vykdyti investicijas turi būti pagrįstas ir atliekamas įvertinus susijusias rizikas.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas.

Bendrovė savanoriškai siekia energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgdama į visų suinteresuotųjų šalių (vartotojų, darbuotojų, bendruomenės, verslo atstovų, valdžios, visuomenės ir kt.) interesus. Bendrovė savo veikloje siekia nuolatos ir nuosekliai įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, diegti naujesnes ir mažiau energijos vartojančias technologijas, taip pat siekia plėsti žaliąją gamybą, prisidėti prie Lietuvos ir regioninių įsipareigojimų didinti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių apimtis. Puoselėjant pagarbą visuomenei, darbuotojams ir gamtai, taip pat prisidedama prie Lietuvos energetikos inovacijų, energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo, Bendrovė su Energetikos ministerija sudaro energijos sutaupymo susitarimą, kuriuo įsipareigoja kasmet iki 2030 metų sumažinti savo suvartojamos galutinės energijos kiekį ne mažiau kaip 1,5 proc. savo metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2022 m., sausio 1 d. laikotarpio duomenis. Siekdama minėto tikslo, Bendrovė turėtų atlikti energijos vartojimo auditą, susiplanuoti trumpalaikes, vidutinio ir ilgojo laikotarpio energijos efektyvumo didinimo priemones ir užtikrinti jų įgyvendinimą. Laikantis ekonominio pagrįstumo principo, įmonė nuolat investuoja į savo valdomame turte sunaudojamos energijos optimizavimą, didindama jo atsparumą, saugumą ir efektyvumą.

Bendrovė taip pat turi prisidėti prie transporto sukeltos aplinkos taršos mažinimo ir, įsigydama (nuomodama) tarnybinius automobilius, įrenginius ir kitą Bendrovės veikloje naudojamą techniką, prioritetą teikti netaršioms (pvz., naudojančioms alternatyviuosius degalus) priemonėms.

Skaidrumas ir rizikų valdymas.

Bendrovė turi užtikrinti, kad viešai būtų skelbiama visa teisės aktų nustatyta informacija ir tinkamai taikomas 34-as verslo apskaitos standartas „Segmentų atskleidimas finansinėje atskaitomybėje“ (finansinė informacija paskirstyta pagal Bendrovės atliekamas funkcijas). Bendrovės veikla turi būti vykdoma skaidriai ir sąžiningai, o viešieji pirkimai turi būti vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų norminių teisės aktų nuostatomis. Bendrovėje turi būti įdiegtos korupcijos prevencijos priemonės ir procesai bei skiriami pakankami ištekliai rizikų valdymo procesams kontroliuoti.

Bendrovė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo nuostatomis ir kitais duomenų pateikimą pakartotinai naudoti reglamentuojančiais teisės aktais, turi užtikrinti, kad atvertini duomenys būtų inventorizuoti, atverti ir pateikti Lietuvos atvirų duomenų portalui.

Socialinė atsakomybė ir tvarumas.

Bendrovė privalo vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius etikos ir socialinės atsakomybės standartus bei didinti darbuotojų įsitraukimo rodiklį, siekdama darbuotojų motyvacijos augimo ir užtikrindama reikalingų kompetencijų augimą. Bendrovė turėtų užtikrinti darbuotojams sąžiningą ir rinkos sąlygas atitinkantį darbo užmokestį ir aplinką, atlikdama kasmetinį darbuotojų įsitraukimo vertinimą ar naudodama kitus rodiklius darbuotojų pasitenkinimui įvertinti. Bendrovės valdyba ir vadovybė turėtų palaikyti nuolatinį ir konstruktyvų dialogą su darbuotojų atstovais.

Bendrovės veikla turi būti paremta principais, pagal kuriuos būtų siekiama ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgiant į visų suinteresuotųjų šalių (vartotojų, darbuotojų,

visuomenės, valstybės institucijų ir kt.) interesus pagal darnaus vystymosi principus. Bendrovė savo veikloje turi taikyti darnumo praktikas ir jas atskleisti metiniame pranešime, įtraukti į Bendrovės strateginį veiklos planą bei skelbti interneto svetainėje, kiek to reikalauja teisės aktai.

Bendrovė savo veikla turėtų saugoti ir gerinti išskirtinę reputaciją, taip pat efektyviai naudoti išorinę ir vidinę komunikaciją.

Ministerija tikisi, kad valstybėje kilus ekstremalioms situacijoms ar kitoms nenumatytoms aplinkybėms, darančioms reikšmingą poveikį visuomenės gerovei ir saugumui, Bendrovė bus socialiai atsakinga ir ieškos galimybių prisidėti prie valstybės veiksmų kovojant su šių situacijų ir aplinkybių padariniais.

Gyvūnų gerovės užtikrinimas.

Bendrovė turi imtis visų priemonių ūkinių gyvūnų gerovei ir sveikatingumui užtikrinti. Bendrovė turi užtikrinti, kad ūkinių gyvūnų auginimo, laikymo sąlygos ir jų registravimas bei ženklavimas atitiktų Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Geroji valdysena.

Bendrovė, atsižvelgdama į VšĮ „Valdymo koordinavimo centras“ (toliau – VKC) teikiamas rekomendacijas valdysenai gerinti, turi užtikrinti efektyvią ir geriausią valdymo praktiką atitinkantį valdymą ir siekti, kad valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso vertinimo metinėse ataskaitose Bendrovė būtų vertinama ne žemesniu kaip A įvertinimu. Taip pat Bendrovė privalo vadovautis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) rekomendacijomis ir gerosiomis praktikomis.

Bendrovė turi siekti, kad specializuoti nefinansiniai veiklos rodikliai, kurie kasmet derinami su VKC, būtų pasiekti.

IV SKYRIUS FINANSINIAI LŪKESČIAI

Bendrovės ilgalaikis pelningumas turi atitikti Vyriausybės nustatytąjį.

Bendrovė turi užtikrinti, kad kapitalo struktūros rodiklis atitiktų Vyriausybės nustatytąjį.

Dividendai turi būti mokami ne mažesni nei pagal Vyriausybės nustatytą dividendų skyrimo formulę, kurioje jų dydis yra susietas su nuosavo kapitalo gražos rodikliu (ROE).

Bendrovė turi siekti, kad specializuoti finansiniai veiklos rodikliai, kurie kasmet derinami su VKC, būtų pasiekti.

Bendrovė turi efektyviai valdyti turimą turtą.

V SKYRIUS ATSKAITOMYBĖ

Bendrovės vadovas turi užtikrinti, kad duomenys būtų rengiami ir teikiami Ministerijai vadovaujantis Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo taisyklėmis ir Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo grafiku, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 3D-632 „Dėl Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo“.

Bendrovės valdyba turėtų veikti nepriklausomai, tačiau Bendrovė ir (ar) valdyba turi iš anksto informuoti Ministeriją apie esminius Bendrovės sprendimus ir vykdyti Bendrovės įstatų ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu priskirtas funkcijas.

Esminiais sprendimais laikomi valdybos priimami sprendimai apie:

- potencialius valdybos narių interesų konfliktus;
- potencialius teisminius ginčus;
- planuojamus vadovo pasikeitimus;
- galimus Bendrovės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimus;
- esminius Bendrovės veiklos pokyčius;
- Bendrovės struktūros pokyčius, didesnio masto darbuotojų kaitą;
- didelius įsigijimus ar pardavimus;
- inicijuojamus naujus didesnės apimties investicinius projektus;
- galimą žalą visuomenei, gamtai, ekonomikai ar valstybės saugumui;
- spaudos pranešimus, kurie gali reikalauti Ministerijos atstovų komentarų;
- bet kokio masto korupciją ar politinę intervenciją;
- potencialias grėsmes nacionaliniam saugumui;
- planuojamą paramos teikimą;
- kitas esmines rizikas, keliančias grėsmę Bendrovės veiklos tęstinumui, nacionaliniam saugumui, reputacijai.

Bendrovės valdyba turėtų vadovautis protingumo principu ir informuoti apie kitus potencialiai su Bendrovės akcininko interesais susijusius svarbius sprendimus.

Bendrovės valdyba turi atlikti savo veiklos vertinimą ir poreikių analizę – nustatyti, kokios kompetencijos narių reikia siekiant valstybės valdomos įmonės tikslų, ir parengti praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitą.
